

Coöperatie Collectief

Hoeksche Waard

Brug tussen boer en natuur

Beheerpakketten Open Akkerland

- **19 Kruidenrijke akkerrand**
- **15 Wintervoedselakker**
- **16 Vogelakker**
- **50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen**

Bijlage 3 bij Beheercontract ANLb 2023 - 2028

Secretariaat:

Laan van Moerkerken 85

3271AJ Mijnsheerenland

Tel: 0186-600615 /06 53 64 76 02

info@cchw.eu

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Opbouw van de beheerpakketten	3
1.2	Stapelning met eco-activiteiten.....	3
1.3	Protocol gebruik herbiciden	3
19	Kruidenrijke akkerrand	4
1	Introductie	4
2	Beheereisen	5
3	Aanvullende beheervoorschriften	5
3.1	Generieke beheervoorschriften	6
3.2	Uitsluitingen.....	6
3.3	Specifieke beheervoorschriften	6
3.3.1	Bloemrijke kruidenrand	6
3.3.2	Graskruidenrand	7
3.3.3	Graskruidenrand ouder dan 3 jaar	7
3.3.4	Zandhommelrand	8
3.3.5	Wintervogelrand of -akker.....	8
3.3.6	Patrijzenrand of -akker	8
4	Nadere eisen.....	9
5	Ontheffingsmogelijkheden	9
6	Vergoeding.....	10
15	Wintervoedselakker	11
1	Introductie	11
2	Beheereisen	11
3	Aanvullende beheervoorschriften.....	11
4	Nadere eisen.....	12
5	Ontheffingsmogelijkheden	12
6	Vergoeding.....	12
	Bijlage bij pakket 15d: Lijst van toegestane vanggewassen	13
16	Vogelakker	14
1	Introductie	14
2	Beheereisen	14
3	Aanvullende beheervoorschriften.....	14
4	Nadere eisen.....	15

5	Ontheffingsmogelijkheden	15
6	Vergoeding.....	16
50	Vogelvriendelijke eiwitgewassen	17
1	Introductie	17
2	Beheereisen	17
3	Aanvullende beheervoorschriften.....	17
4	Nadere eisen.....	17
5	Ontheffingsmogelijkheden	18
6	Vergoeding.....	18
	Cumulatie ANLb pakketten en ecomaatregelen	19

1 Inleiding

Akkerbouwers in de Hoeksche Waard die streven naar meer biodiversiteit op boerenland en agrarisch natuurbeheer een plaats willen geven in hun bedrijfsvoering kunnen dat doen door middel van een of meer van de volgende pakketten:

- 19 Kruidenrijke akkerrand
- 15 Wintervoedselakker
- 16 Vogelakker
- 50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen

De nummers verwijzen naar de landelijke pakketcodes.

1.1 Opbouw van de beheerpakketten

De beheerpakketten bestaan uit de volgende onderdelen

1. Een korte introductie waarin het doel van beheerpakket is aangegeven.
2. De regels voor het beheer. Die zijn onderverdeeld in:
 - *beheereisen*. Dit zijn strikte regels die worden gecontroleerd door de NVWA. Binnen de meeste beheerpakketten worden varianten voor het beheer onderscheiden. De regels kunnen variëren afhankelijk van de pakketvariant.
 - *aanvullende beheervoorschriften*. In deze voorschriften wordt het beheer verder uitgewerkt. De aanvullende voorschriften worden gecontroleerd door CCHW zelf;
 - *nadere eisen*. Met het oog op de te bereiken doelen voor het agrarisch natuurbeheer en het beslag op het beschikbare budget kan CCHW nadere eisen opnemen voor ligging en oppervlakte van het beheer of aanvullende maatregelen verlangen. Ook is aangegeven dat de beheereenheden met ANLb niet mogen worden gebruikt voor de invulling van het verplichte niet-productief areaal van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) (GLMC8);
 - *ontheffingsmogelijkheden*. CCHW streeft naar maatwerk. De beheervoorschriften zijn algemeen geldende regels. Voor specifieke situaties of omstandigheden kan het wenselijk zijn om ontheffing te verlenen. Het gaat om uitzonderingssituaties. Ontheffing is alleen mogelijk van een aantal aanvullende beheervoorschriften.
3. De vergoeding. Aan het einde van het beheerpakket is de vergoeding weergegeven in € per ha. Hierop is de verplichte 2% bijdrage aan het risicofonds en het bedrag van de contributie voor het lidmaatschap van CCHW nog niet in mindering gebracht.

1.2 Stapeling met eco-activiteiten

Sommige beheerpakketten komen overeen met eco-activiteiten of vertonen een grote overeenkomst daarmee. Na de beschrijving van de beheerpakketten, op de laatste pagina, is een tabel opgenomen waarin is aangegeven waar stapeling mogelijk is met behoud van de ANLb vergoeding of waar een keuze moet worden gemaakt tussen uitbetaling via de Ecoregeling of ANLb.

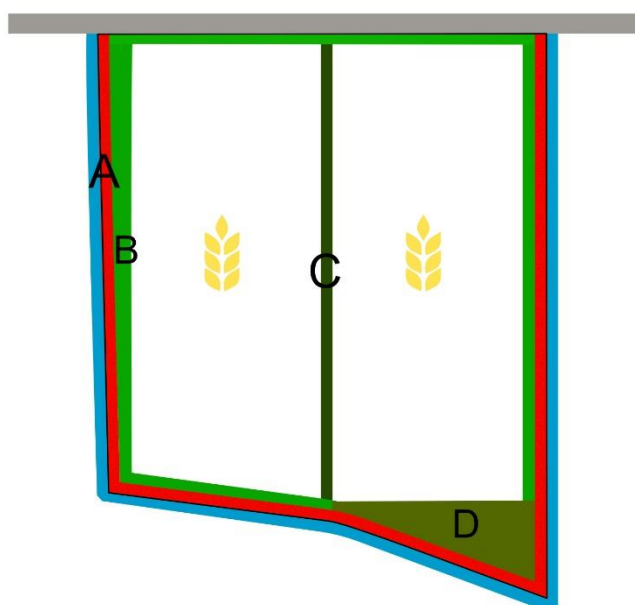
1.3 Protocol gebruik herbiciden

In de landelijke pakketten wordt soms verwezen naar het **Protocol gebruik herbiciden open akkerland**. Dit protocol is niet helemaal toegesneden op de Hoeksche Waardse situatie. CCHW vervangt dit landelijke protocol door een Hoeksche Waardse variant. Het Hoeksche Waardse protocol staat als afzonderlijk document op de CCHW-website en kan voorafgaand aan een behandeling ingevuld worden via: [invulformulier “gebruik herbiciden open akkerland”](#).

19 Kruidenrijke akkerrand

1 Introductie

Akkerranden zijn van groot belang voor insecten en akkervogels. Ze bieden voedsel en schuilgelegenheid aan akkervogels en kunnen een bijdrage leveren aan de natuurlijke bestrijding van plaaginsecten in het gewas. Akkerranden worden ingezaaid met een mengsel van kruiden, granen, zaden en eventueel grassen. De randen worden niet bemest en niet bespoten. Pleksgewijs gebruik van herbiciden is toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden, zoals distels, hanekam, heermoes, japanse duizendknoop, knolcyperus, varkensgras, riet. Wanneer de akkerrand samenvalt met de verplichte bufferstrook langs de sloot, dan is de pleksgewijze onkruidbestrijding met chemische middelen verboden. Dit verbod geldt ook voor droge sloten, d.w.z. sloten waar tussen 1 april en 1 oktober geen water staat.

Kruidenrijke akkerranden kunnen op verschillende locaties op een perceel aangelegd worden:

- A: op een verplichte bufferstrook die in de GDI niet opgegeven is als niet-productief areaal;
- B: langs de rand van een gewasperceel, grenzend aan bijvoorbeeld een bufferstrook of een kavelpad;
- C: in een gewasperceel of tussen twee gewaspercelen;
- D: op een zogenaamde overhoek.

Een deel van de akkerrand dat buiten de AAN-laag is ingetekend telt niet mee voor ANLb. De eisen die worden gesteld aan de breedte van de akkerranden en de oppervlakte van de overhoek staan vermeld in tabel 1.

In de Hoeksche Waard kennen we 5 verschillende soorten akkerranden met accentverschillen in de doelen voor de verschillende soorten randen. Het zaadmengsel is daarop afgestemd.

- Bloemrijke kruidenrand (1 jarig)
- Graskruidenrand (meerjarig)
- Zandhommelrand (meerjarig)

- Wintervogelrand of -akker (1 jarig)
- Patrijzenrand- of akker (meerjarig)

In tabel 1 is aangegeven welke soorten randen op welke locaties aangelegd kunnen worden. Tabel 1 laat zien dat voor de meeste maar niet alle locaties een beheerpakket afgesloten kan worden. De eisen aan de afmetingen worden nader beschreven in de paragraaf Specifieke beheervoorschriften (§ 3.3).

Tabel 1 Akkerranden en locaties

Locatie	A	B	C	D
Afmetingen	3 m	3 - 20 m	3 - 20 m	max 0,5 ha
Bloemen tot 1 okt	√	√	√	-
Bloemen tot 1 mrt	√	√	√	√
Graskruiden 1 ^e jaar	√	√	√	√
Graskruiden 2 ^e en 3 ^e jaar	√	√	√	√
Graskruiden ouder dan 3 jaar	√	-	-	-
Zandhommel 1 ^e jaar	√	√	√	√
Zandhommel 2 ^e en 3 ^e jaar	√	√	√	√
Zandhommel ouder dan 3 jaar	√	-	-	-
Wintervogelrand of -akker 1 jarig	-	√ ¹⁾	√ ¹⁾	√
Patrijzenrand of -akker meerjarig	-	√ ¹⁾	√ ¹⁾	√

1) Minimale breedte 9 m, maximale breedte 20 m.

Vanwege de geringere bodemverstoring en ook omdat ze beter bestand zijn tegen predatie boeken brede, meerjarige akkerranden meer natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen. Het natuurresultaat kan nog verder worden vergroot door twee verschillende soorten akkerranden naast elkaar te leggen.

Een bijzondere vorm van 'akkerrand' is de keverbank: een kleine verhoging in het landschap die met een meerjarig kruidenmengsel wordt ingezaaid. CCHW kent geen afzonderlijk beheerpakket voor keverbanken, deze maken deel uit van het voorliggende pakket 19 Kruidenrijke akkerrand.

2 Beheereisen

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit een combinatie van gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klover), groene braak (inzaai), een deel van de grassen en kruiden mogen worden gemaaid en afgevoerd.

3 Aanvullende beheervoorschriften

De beheervoorschriften zijn van toepassing gedurende een beheerperiode die loopt van 1 januari t/m 31 december van het beheerjaar. Voor de wintervogel- en patrijzenrand/-akkertjes loopt de beheerperiode door tot 1 maart in het daaropvolgende beheerjaar. Voor de 1-jarige bloemenrand kan, tegen een hogere vergoeding, worden gekozen voor instandhouding tot 1 maart van het daaropvolgende jaar.

3.1 Generieke beheervorschriften

1. Deelnemer is verantwoordelijk voor een doeltreffende onkruidbestrijding:
 - bij een nieuwe akkerrand door middel van het maken van een vals zaaibed, tenminste 1 maal, maar bij voorkeur 2 maal, tijdig schoffelen en andere beheermaatregelen gericht op het tegen gaan van ongewenste kruiden;
 - bij een bestaande akkerrand door middel van op de soort rand en locatie afgestemde maatregelen.
2. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan in de verplichte bufferstroken in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLMC 4) en/of het 7^e Actieprogramma nitraatrichtlijn (NAP) en die als zodanig zijn weergegeven in Mijn dossier van RVO of op basis van de feitelijke situatie indien de kaarten van RVO niet overeenkomen met de feitelijke situatie.
3. Voor de randen buiten de verplichte bufferstroken is chemische onkruidbestrijding alleen plekgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden zoals distels, hanekam, heermoes, japanse duizendknoop, knolcyperus, varkensgras, riet. Het voorschrift is van toepassing op het hele kalenderjaar, ook al is de instandhoudingstermijn verstreken.
4. Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
5. Bemesting van de randen is niet toegestaan.
6. Beweiding van de randen is niet toegestaan.
7. Er worden geen eisen gesteld aan de afvoer van maaisel van de rand. Het afvoeren van maaisel van gras- en graskruidentranden is wel beter voor de kwaliteit van de randen.
8. Slootmaaisel van watergangen langs de akkerrand wordt indien mogelijk over de rand op het aangrenzende bouwland gedeponeerd. Het deponeren van slootmaaisel in 1-jarige bloemenranden is niet toegestaan tenzij het slootonderhoud na 1 oktober plaats vindt.
9. De randen mogen niet gebruikt worden voor het deponeren van baggerspecie van groot onderhoud, tenzij het 1-jarige bloemenranden betreft en het groot onderhoud na 1 oktober plaats vindt.
10. Het is niet toegestaan om de randen te gebruiken als wendakker.
11. Het berijden van een akkerrand is alleen toegestaan voor het uitvoeren van onderhoud aan de rand, de sloot en het drainagesysteem. Door berijding mag in geen geval schade aan de vegetatie ontstaan.
12. Het plaatsen van meer dan 2 bijenkasten per topografisch perceel is niet toegestaan.

3.2 Uitsluitingen

Niet in aanmerking voor ANLb-subsidie komen randen:

1. die liggen op kavelpaden;
2. die worden gebruikt voor invulling van niet-productief areaal volgens GLMC 8 van het GLB;
3. die niet zijn overgenomen in de Gecombineerde opgave van RVO.

3.3 Specifieke beheervorschriften

3.3.1 Bloemrijke kruidenrand

1. De bloemrijke kruidenrand is een 1-jarige rand en mag naar keuze vanaf 1 oktober of vanaf 1 maart vanaf het daaropvolgende jaar geruimd worden.
2. De rand is minimaal 3 m breed. In verband met het inzaaien is een minimale breedte van 3,5 m wenselijk.
3. Wanneer bloemrijke kruidenranden langs sloten liggen, dan dienen dit sloten te zijn die geen groot onderhoud vergen vóór 1 oktober van het beheerjaar.

4. Voor de bloemrijke kruidenrand wordt uitsluitend een bloemrijk zaadmengsel gebruikt dat in opdracht van CCHW wordt geleverd, voor rekening van de deelnemer. Aanvulling door deelnemer met andere soorten is niet toegestaan.
5. Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
6. Het maaien van een bloemrijke kruidenrand is niet toegestaan voor 1 oktober van het beheerjaar. Indien de rand tot 1 maart gehandhaafd blijft is maaien voor 1 maart niet toegestaan.

3.3.2 Graskruidenrand

1. De graskruidenrand is een meerjarige rand en mag vanaf 1 oktober van het derde beheerjaar geruimd worden. Ruimen vanaf 15 augustus ten behoeve van vernieuwing van de rand is toegestaan nadat door CCHW ontheffing is verleend en een nieuwe rand voor 15 oktober wordt ingezaaid. Wanneer de rand na het derde beheerjaar niet geruimd wordt kan hij gehandhaafd blijven als grasrand tenzij de rand ter beoordeling van CCHW (veldcoördinator) nog een voldoende gevarieerde en bloemrijke vegetatie heeft.
2. Voor de graskruidenrand wordt uitsluitend een kruidenrijk zaadmengsel gebruikt dat in opdracht van CCHW wordt geleverd, voor rekening van de deelnemer. Aanvulling door Deelnemer van het mengsel met andere soorten is niet toegestaan.
3. Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
4. Een graskruidenrand mag hooguit twee keer gemaaid worden tijdens een beheerjaar. Een 1^e jaars graskruidenrand wordt bij voorkeur slechts 1 maal gemaaid in het beheerjaar en bij voorkeur na 15 augustus (ook in verband met controle NVWA).
5. Het maaien van een graskruidenrand is niet toegestaan in de periode van 1 april tot 1 juli en tussen 15 oktober en 1 maart.
6. In afwijking van het voorgaande onder 5 is het maaien van een 1^e jaars graskruidenrand toegestaan wanneer de onkruidsituatie dit vereist en alleen in overleg met CCHW (veldcoördinator).
7. Bij de laatste maaibeurt van het beheerjaar mag niet korter gemaaid worden dan nodig is voor de instandhouding van een vegetatie van ten minste 15 cm vanaf 15 oktober tot 1 maart ten behoeve van overwinterende vogels en zoogdieren.
8. Het is niet toegestaan om een nieuwe graskruidenrand aan te leggen langs sloten waar in dat jaar groot onderhoud plaats vindt tenzij er voldoende garanties zijn dat de bagger niet op de graskruidenrand wordt gedeponerd. E.e.a. in overleg met en ter beoordeling van de veldcoördinator.

3.3.3 Graskruidenrand ouder dan 3 jaar

1. Randen die uitsluitend of vrijwel geheel bestaan uit gras of een mengsel van grassen die zijn ingezaaid na 1 januari 2023 zijn niet toegestaan.
2. Randen die zijn ingezaaid voor 1 januari 2023 zijn alleen toegestaan op de op pagina 4 met A aangeduide locaties op de voorafgaande figuur.
3. De rand is een meerjarige rand en mag vanaf 1 oktober van het beheerjaar geruimd worden. Ruimen vanaf 15 augustus ten behoeve van vernieuwing van de rand is toegestaan op voorwaarde dat hiervoor door CCHW ontheffing is verleend en een nieuwe rand voor 15 oktober is ingezaaid.
4. Het maaien van de rand is niet toegestaan in de periode van 1 april tot 1 juli en tussen 15 oktober en 1 maart.

5. Bij de laatste maaibeurt van het beheerjaar mag niet korter gemaaid worden dan nodig voor de instandhouding van een vegetatie van tenminste 15 cm vanaf 15 oktober tot 1 maart ten behoeve van overwinterende vogels en zoogdieren.

3.3.4. Zandhommelrand

1. De zandhommelrand is een meerjarige rand en mag vanaf 1 oktober van het derde beheerjaar geruimd worden. Ruimen vanaf 15 augustus ten behoeve van vernieuwing van de rand is toegestaan op voorwaarde dat hiervoor door CCHW ontheffing is verleend en een nieuwe rand voor 15 oktober is ingezaaid.
2. Voor de zandhommelrand wordt uitsluitend een kruidenrijk zaadmengsel gebruikt dat door CCHW daarvoor beschikbaar wordt gesteld, voor rekening van de deelnemer. Aanvulling door deelnemer van het mengsel met andere soorten is niet toegestaan.
3. Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
4. Met het oog op een zo lang mogelijke periode met bloeiende klaver en wikke mag de rand nooit in 1 x in zijn geheel worden gemaaid, tenzij sprake is van twee randen aan weerszijde van een sloot en afstemming van het maaibeheer plaats vindt. Tussen maaibeurten ligt een periode van minimaal 3 weken. Deze maaibeurten worden binnen 5 werkdagen nadat is gemaaid schriftelijk, per email of WhatsApp gemeld bij de veldcoördinator van CCHW.
5. Na 15 oktober en tot 1 maart mag niet meer worden gemaaid. De vegetatie moet dan minimaal een hoogte hebben van 15 cm.
6. In afwijking van het bepaalde in lid 3.1 onder 8 van de Generieke beheervoorschriften mag slotmaaisel van watergangen niet op de rand worden gedeponed.

3.3.5 Wintervogelrand of -akker

1. De wintervogelrand is – al dan niet in combinatie met een andere akkerrand - gemiddeld minimaal 9 m breed. Op onderdelen zijn smallere stukken toegestaan indien de perceelindeling daar aanleiding voor geeft. De maximale breedte bedraagt gemiddeld 20 m.
2. Tussen de wintervogelrand en de sloot of grens van het perceel en/of grens met het gewas bevindt zich bij voorkeur een gras- of graskruidentrand.
3. De wintervogelrand wordt ingezaaid met een door CCHW goedgekeurd zaadmengsel dat door CCHW daarvoor beschikbaar wordt gesteld, voor rekening van de deelnemer.
4. Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
5. De wintervogelrand mag niet gemaaid of geruimd worden voor 15 maart van het opvolgende beheerjaar.
6. In afwijking van het bepaalde in lid 3.1 onder 11 van de Generieke beheervoorschriften mag de wintervogelrand of -akker niet bereiden worden.

3.3.6 Patrijzenrand of -akker

1. De patrijzenrand of -akker is – al dan niet in combinatie met een andere akkerrand – gemiddeld minimaal 9 m breed. Op onderdelen zijn smallere stukken toegestaan indien de perceelindeling daar aanleiding voor geeft. De maximale breedte bedraagt gemiddeld 20 m.
2. Tussen de patrijzenrand of -akker en de sloot of grens van het perceel en/of grens met het gewas bevindt zich bij voorkeur een gras- of graskruidentrand.
3. De patrijzenrand/-akker wordt ingezaaid met een door CCHW goedgekeurd zaadmengsel dat door CCHW daarvoor beschikbaar wordt gesteld, voor rekening van de deelnemer.
4. Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.

5. De patrijzenrand/-akker mag niet gemaaid of geruimd worden voor 15 maart van het daaropvolgende beheerjaar. Het ruimen na 15 maart van slechts ongeveer de helft van de rand/-akker in combinatie met opnieuw inzaaien van het betreffende deel is noodzakelijk. In overleg met de veldcoördinator kan worden bezien of in plaats van opnieuw inzaaien ook andere maatregelen gericht op het behoud van de insectenrijkdom mogelijk zijn. Het ruimen en opnieuw inzaaien kan bloksgewijs of in niet te smalle stroken gebeuren. Het niet-geruimde deel voorziet in broedgelegenheid en al vroeg in het jaar in foerageermogelijkheden. Bij een hoge dichtheid aan planten kan de veldcoördinator in overleg met de deelnemer aanwijzingen geven voor het maaibeheer. Daarbij worden afspraken gemaakt over de uitvoering van dit beheer.
6. In afwijking van het bepaalde in lid 3.1 onder 11 van de Generieke beheervoorschriften mag de patrijzenrand of -akker niet bereiden worden.

4 Nadere eisen

CCHW kan nadere eisen stellen aan de ligging van de akkerrand en de maximale oppervlakte, rekening houdend met de ecologische effectiviteit en het beslag op het beschikbare budget.

5 Ontheffingsmogelijkheden

De veldcoördinator kan, zo nodig in overleg met het Dagelijks Bestuur van CCHW en na afweging van de natuur- en agrarische belangen, ontheffing verlenen van de Aanvullende beheervoorschriften. Het verlenen van ontheffing voor het deel van de beheereenheid binnen de verplichte bufferzone voor bemesting of het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet mogelijk.

De verleende ontheffing wordt schriftelijk of digitaal vastgelegd, met vermelding van in ieder geval de volgende gegevens:

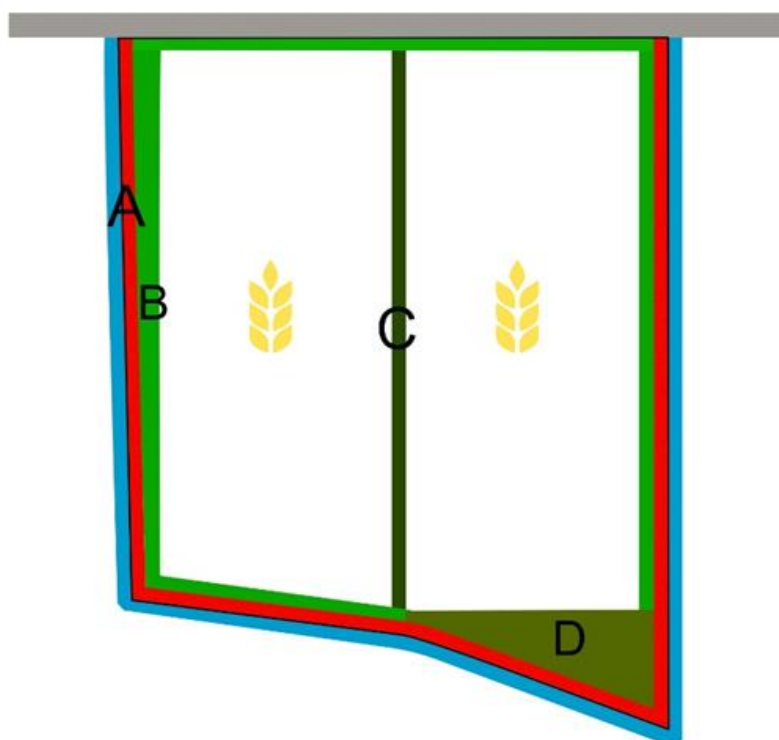
- Naam van de grondgebruiker
- Soort akkerrand, nummer van de rand en kaartje en naam van de weg waaraan het perceel ligt.
- Datum verzoek
- Korte omschrijving van de aard van de ontheffing c.q. werkzaamheden
- Beknopte afweging

6 Vergoeding

De jaarlijkse vergoedingen voor akkerrandenbeheer staan vermeld in Tabel 2. De vergoedingen zijn exclusief 2% reservering voor het Risicofonds. Het benodigde zaai zaad en het inzaaien zijn voor rekening deelnemer.

Tabel 2 Vergoedingen (€/ha) voor akkerrandenbeheer

Locatie	A	B	C	D
Bloemen tot 1 okt	€ 2.000	€ 3.250	€ 3.500	
Bloemen tot 1 mrt	€ 2.500	€ 3.750	€ 4.000	€ 3.750
Graskruiden en Zandhommel 1 ^e jaar	€ 2.500	€ 3.750	€ 4.000	€ 3.750
Graskruiden en Zandhommel 2 ^e en 3 ^e jaar	€ 2.000	€ 3.000	€ 3.250	€ 3.000
Graskruiden en Zandhommel na 3 ^e jaar	€ 1.500			
Wintervogelrand of -akker		€ 3.750	€ 4.000	€ 3.750
Patrijzenrand of -akker		€ 3.750	€ 4.000	€ 3.750

15 Wintervoedselakker

1 Introductie

Een wintervoedselakker is een perceel of strook met zaaddragende planten (bijvoorbeeld bladrammenas) die niet worden geoogst of ondergeploegd, maar tot ver in de winter blijven staan. Ze vormen in de herfst en winter een rijke voedselbron voor vogels en bieden dekking. Belangrijk is dat er op tijd gezaaid wordt, zodat de planten tot zaadzetting komen. Vogels komen in grote aantallen op deze wintervoedselveldjes af. Niet alleen zaad etende soorten (zoals de patrijs, geelgors, vink, kneu, keep, groenling), maar ook roofvogels (zoals torenvalk, buizerd, blauwe kiekendief, ransuil, velduil) die hier muizen en zangvogels vangen.

De varianten 15a, 15b en 15c gaan uit van het inzaaien van een perceel of deel daarvan met een speciaal mengsel dat is afgestemd op het voorzien in voedsel voor vogels. Hierdoor is de teelt van een gewas niet of vrijwel niet mogelijk. Het pakket bevat daarnaast een variant (15d) die bestaat uit een vanggewas of de gewasresten van een geschikt vanggewas. Hierdoor is het combineren van dit pakket met de teelt van een akkerbouwgewas voorafgaand eenvoudiger, mits het akkerbouwgewas vroeg genoeg kan worden geoogst zodat er op 1 oktober een vanggewas zichtbaar aanwezig is. Het vanggewas dat is toegestaan is opgenomen in Bijlage 4 van de Uitvoeringsregeling GLB 2023.

Voorts kan worden vermeld dat meerdere kleine (max ca 1-1,5 ha) wintervoedselakkers uit ecologisch oogpunt effectiever zijn dan enkele grote wintervoedselakkers.

2 Beheereisen

- Pakket a t/m c: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van datum x tot datum y uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas, kruiden of een combinatie van deze gewassen.
 - 15a Wintervoedselakker 1 juni tot 1 maart
 - 15b Wintervoedselakker 1 oktober tot 15 maart
 - 15c Wintervoedselakker 1 oktober tot 1 augustus
- Pakket d: Minimaal 90 % van de oppervlakte bestaat van 1 oktober tot 1 februari uit een geschikt vanggewas, bestaande uit minimaal 3 soorten, of uit gewasresten van een geschikt vanggewas (zie de bijlage op pagina 13 voor de toegestane vanggewassen).

3 Aanvullende beheervorschriften

- Pakket a t/m c: Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van graan en/of kruiden zodat afhankelijk van de pakketvariant bij aanvang van de pakketperiode de beheereenheid voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
- Pakket d: Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig op 1 oktober aanwezig zijn van een vanggewas of van gewasresten van een geschikt vanggewas.
- Pakket a t/m c: Het hoofdbestanddeel van wintervoedselakkers zijn granen die in de winter en het vroege voorjaar voor dekking en voedsel zorgen. Voedsel bestaat hoofdzakelijk uit graankorrels en zaden.

Kruiden worden slechts ingezaaid wanneer die een bijdrage aan het wintervoedsel leveren en het graan niet verdringen, spontaan opgekomen kruiden passen goed in dit pakket.

- Pakket d: er mag een deel van het vanggewas worden geklepeld om variatie te creëren in de structuur en het zaad op de grond toegankelijk te maken, maar alleen als er zaad gezet is en alleen als doelsoorten op de bodem foerageren, zoals de veldleeuwerik.
- Gedurende de aanwezigheid van het wintervoedsel wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen zijn alleen toegestaan in overleg met CCHW.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan in de in het GLB (GLMC4) en/of de in het 7e NAP voorgescreven verplichte bufferzone die als zodanig is weergegeven in Mijn dossier van RVO of op basis van de feitelijke situatie indien de kaarten van RVO niet overeenkomen met de feitelijke situatie.
- Voor het overige deel van de beheereenheid is gedurende de beheerperiode chemische onkruidbestrijding alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden zoals distels, hanekam, heermoes, japanse duizendknoop, knolcyperus, varkensgras en riet conform het Hoeksche Waardse ‘Protocol gebruik herbiciden op bouwland bij agrarisch natuurbeheer’: [invulformulier “gebruik herbiciden open akkerland”](#) .
- Bemesting is niet toegestaan in de in het GLB (GLMC4) en/of de in het 7e NAP voorgescreven verplichte bufferzone.

4 Nadere eisen

- CCHW kan nadere eisen stellen aan de ligging van de wintervoedselakkers en de maximale oppervlakte, rekening houdend met de ecologische effectiviteit en het beslag op het beschikbare budget. Als richtlijn geldt een maximale oppervlakte van 5 ha.
- De beheereenheden mogen niet worden gebruikt voor invulling van niet-productief areaal volgens GLMC 8 van het GLB.

5 Ontheffingsmogelijkheden

De veldcoördinator kan, zo nodig in overleg met het Dagelijks Bestuur van CCHW en na afweging van de natuur- en agrarische belangen, ontheffing verlenen van de Aanvullende beheervorschriften. Het verlenen van ontheffing voor het deel van de beheereenheid binnen de verplichte bufferzone voor bemesting of het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet mogelijk.

De verleende ontheffing wordt schriftelijk of digitaal vastgelegd, met vermelding van in ieder geval de volgende gegevens:

- Naam van de grondgebruiker
- Nummer van de beheereenheid (BE) en kaartje en naam van de weg waaraan het perceel ligt.
- Datum verzoek
- Korte omschrijving van de aard van de ontheffing c.q. werkzaamheden
- Beknopte afweging

6 Vergoeding

De vergoeding voor de pakketvarianten 15a t/m c bedraagt € 2.000 per ha per jaar.

De vergoeding voor pakketvariant 15d bedraagt € 400 per ha per jaar.

Bijlage bij pakket 15d: Lijst van toegestane vanggewassen¹

Beemdlangbloem
Bladkool
Bladraap
Bladrammenas
Boekweit
Deder
Engels raaigras
Esparcette
Ethiopische mosterd
Facelia
Festulolium
Gele mosterd
Italiaans raaigras
Japanse haver
Klaver, Alexandrijnse,
Klaver, incarnaat
Klaver, Perzische
Klaver, rode
Klaver, witte
Lijnzaad niet van vezelvlas (olievlas)
Lupinen, niet bittere
Luzerne
Niger
Overige groenbemesters, vlinderbloemige Raketblad
Rietzwenkgras
Rogge (geen snijrogge)
Rolklaver
Roodzwenkgras
Sarepta mosterd/Caliente
Seradelle

¹ wetten.nl - Regeling - Uitvoeringsregeling GLB 2023 - BWBR0047444

16 Vogelakker

1 Introductie

Een vogelakker is een volveldse, (liefst meerjarige) maatregel die bestaat uit een afwisseling van stroken met een meerjarig eiwitgewas (bij voorkeur luzerne of grasklaver) en stroken ingezaaid met een mengsel van grassen, granen en kruiden (braak met inzaai). Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 25%. De stroken met luzerne of grasklaver worden maximaal 3 à 4 keer gemaaid en kunnen worden benut als groenvoer in de veehouderij. Bij het maaibeheer wordt rekening gehouden met de broedcyclus van de veldleeuwerik. Graan- en braakstroken kunnen fungeren als wintervoedsel voor vogels en worden dus niet geoogst of gemaaid.

Vogelakkers zijn bedoeld voor muizen etende roofvogels en uilen, maar ook broedende veldleeuweriken en overwinterende akkervogels worden door Vogelakkers aangetrokken. Om goed te functioneren moeten vogelakkers meerdere jaren op dezelfde plek liggen, zodat de muizenpopulatie zich kan opbouwen. Een vogelakker moet na een paar jaar vernieuwd of verplaatst worden. Voor het laatste jaar kan pakketvariant b gebruikt worden, zodat in het najaar de grond bewerkt kan worden.

2 Beheereisen

- Pakket a: meerjarig. Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 31 december uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras.
- Pakket b: meerjarig, laatste jaar. Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras.

3 Aanvullende beheervorschriften

- Vogelakkers liggen bij voorkeur 3-4 jaar op één plek en worden daarna verplaatst om voldoende kwaliteit in het gewas te houden. In het laatste jaar kan pakket b worden gebruikt, zodat in het najaar kan het perceel klaar worden gemaakt voor een nieuwe teelt of vernieuwing van de vogelakker.
- Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 25%.
- De eiwitgewassen en natuurbraak met ingezaaide kruiden (braak – inzaai) worden in stroken naast elkaar geteeld. Eventueel kan een deel van de braakstroken hoofdzakelijk uit graan bestaan om als wintervoedsel te dienen.

- De eiwitgewassen worden jaarlijks minimaal 1, maximaal 3 of 4 keer gemaaid en afgevoerd. De maaidata worden afgestemd op de (broedende) vogels. De eerste maaibeurt moet na 1 juni plaatsvinden en worden er minimaal 45 dagen tussen de maaibeurten aangehouden.
- De strook met natuurbraak/graan wordt ingezaaid met een meerjarig mengsel, passend bij de regio. Maaien van deze strook is niet nodig, hooguit worden probleemonkruiden pleksgewijs gemaaid.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan in de in het GLB (GLMC4) en/of de in het 7e NAP voorgescreven verplichte bufferzone en die als zodanig is weergegeven in Mijn dossier van RVO of op basis van de feitelijke situatie indien de kaarten van RVO niet overeenkomen met de feitelijke situatie.
- Voor het overige deel van de beheereenheid is chemische onkruidbestrijding alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden zoals distels, hanekam, heermoes, japanse duizendknoop, knolcyperus, varkensgras, riet, conform het Hoeksche Waardse 'Protocol gebruik herbiciden op bouwland bij agrarisch natuurbeheer': [invulformulier "gebruik herbiciden open akkerland"](#).
- Bemesting is niet toegestaan in de in het GLB (GLMC4) en/of de in het 7e NAP voorgescreven verplichte bufferzone.
- Op het overige deel van de beheereenheid mag alleen worden bemest op het gedeelte met eiwitgewassen, en wel binnen 2 dagen na een maaibeurt. Als er bemest wordt is alleen rundermest toegestaan. Andere vormen van dierlijke mest en kunstmest zijn niet toegestaan.
- De vogelakker wordt niet beweid, omdat beweiding te veel kans op verstoring voor foeragerende, rustende en nestelende vogels.

4 Nadere eisen

- CCHW kan nadere eisen stellen aan de ligging van de vogelakkers en de maximale oppervlakte, rekening houdend met de ecologische effectiviteit en het beslag op het beschikbare budget. Als richtlijn geldt een maximale oppervlakte van 5 ha.
- De beheereenheden mogen niet worden gebruikt voor invulling van niet-productief areaal volgens GLMC 8 van het GLB.

5 Ontheffingsmogelijkheden

De veldcoördinator kan, zo nodig in overleg met het Dagelijks Bestuur van CCHW en na afweging van de natuur- en agrarische belangen, ontheffing verlenen van de Aanvullende beheervoorschriften. Het verlenen van ontheffing voor het deel van de beheereenheid binnen de verplichte bufferzone voor bemesting of het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet mogelijk.

De verleende ontheffing wordt schriftelijk of digitaal vastgelegd, met vermelding van in ieder geval de volgende gegevens:

- Naam van de grondgebruiker
- Nummer van de beheereenheid (BE) en kaartje en naam van de weg waaraan het perceel ligt.
- Datum verzoek
- Korte omschrijving van de aard van de ontheffing c.q. werkzaamheden
- Beknopte afweging

6 Vergoeding

De vergoeding voor pakket 16a en 16b bedraagt € 3.000 per ha per jaar.

50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen

1 Introductie

Een aantal eiwitgewassen is vanwege de structuur en het feit dat ze tot bloei komen aantrekkelijk voor akkervogels, zeker in combinatie met akkerranden en andere (permanente) akkervogelhabitats. In dit beheerpakket is daarom de teelt van veldbonen opgenomen. De datums waartussen het gewas aanwezig moet zijn, zijn afgestemd op de teelt van dit gewas.

2 Beheereisen

- *Pakket c*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 juli uit erwten en winterveldbonen.
- *Pakket d*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit erwten en zomerveldbonen.

3 Aanvullende beheervoorschriften

- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan in de in het GLB (GLMC4) en/of de in het 7e NAP voorgeschreven verplichte bufferzone en die als zodanig is weergegeven in Mijn dossier van RVO of op basis van de feitelijke situatie indien de kaarten van RVO niet overeenkomen met de feitelijke situatie. Op het overige deel van de beheereenheid is gedurende de beheerperiode chemische onkruidbestrijding alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden zoals distels, hanekam, heermoes, japanse duizendknoop, knolcyperus, varkensgras, riet, conform het Hoeksche Waardse 'Protocol gebruik herbiciden op bouwland bij agrarisch natuurbeheer': [invulformulier "gebruik herbiciden open akkerland"](#)
- Bemesting is niet toegestaan in de in het GLB (GLMC4) en/of de in het 7e NAP voorgeschreven verplichte bufferzone.

4 Nadere eisen

- Het pakket Vogelvriendelijke eiwitgewassen is alleen toegestaan in combinatie met het realiseren van een vogelhabitat in de vorm van Kruidenrijke akkerranden (1-jarige bloemenranden tot 1 maart, wintervogelrand, patrijzenrand, zandhommelrand, zie pakket 19), in de vorm van een Vogelakker (zie pakket 16) of een combinatie van beide dan wel vergelijkbare maatregelen. De oppervlakte van akkerranden bedraagt 5% van de gemiddeld te verwachten oppervlakte van de beheereenheden met pakket 15, de oppervlakte van een Vogelakker bedraagt 25% van genoemde gemiddelde oppervlakte. Bij een combinatie van beide maatregelen geldt als uitgangspunt minimaal 5% wintervoedsel. Soort, oppervlakte en ligging van de aanvullende maatregelen behoeven de goedkeuring van CCHW.
- CCHW kan nadere eisen stellen aan de ligging van de beheereenheden met het pakket Vogelvriendelijke eiwitgewassen en de maximale oppervlakte, rekening houdend met de ecologische effectiviteit en het beslag op het beschikbare budget. Als richtlijn geldt een maximale oppervlakte van 5 ha per beheereenheid.
- De beheereenheden mogen niet worden gebruikt voor invulling van niet-productief areaal volgens GLMC 8 van het GLB.

5 Ontheffingsmogelijkheden

De veldcoördinator kan, zo nodig in overleg met het Dagelijks Bestuur van CCHW en na afweging van de natuur- en agrarische belangen, ontheffing verlenen van de Aanvullende beheervoorschriften. Het verlenen van ontheffing voor het deel van de beheereenheid binnen de verplichte bufferzone voor bemesting of het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet mogelijk.

De verleende ontheffing wordt schriftelijk of digitaal vastgelegd, met vermelding van in ieder geval de volgende gegevens:

- Naam van de grondgebruiker
- Nummer van de beheereenheid (BE) en kaartje en naam van de weg waaraan het perceel ligt.
- Datum verzoek
- Korte omschrijving van de aard van de ontheffing c.q. werkzaamheden
- Beknopte afweging

6 Vergoeding

De vergoeding voor de pakketvarianten 50 c en d bedraagt € 2.000 per ha per jaar.

Cumulatie ANLb pakketten en Ecomaatregelen

		Wintervoedselakker 1 juni - 1 maart	Wintervoedselakker 1 oktober - 15 maart	Wintervoedselakker 1 oktober - 15 augustus	Wintervoedselakker 1 oktober - 1 februari	Vogelakker ajren voor laatste jaar	Vogelakker laatste jaar	Kruidentrijke akkerranden	Kruidentrijke akkerrand op bufferstrook	Vogelvriendelijke eiwitgewassen 1 juni - 15 juli	Vogelvriendelijke eiwitgewassen 1 juni tot 15 augustus
Ecoactiviteit		15a	15b	15c	15 d	16a	16b	19a	19b	50c	50d
H01	Rustgewas	2	2	2	3	1	1	3	5	3	3
H02	Stikstofbinder	3	3	3	3	1	1	1	5	1	1
H03	Meerjarige teelt	3	3	3	3	1	1	1	5	3	3
H07	Vroeg rooigewas 1 sep	3	3	3	3	3	3	3	5	3	3
H08	Vroeg rooigewas 1 nov	3	3	3	3	3	3	3	5	3	3
H09	Grasklaver	3	3	3	2	2	2	2	5	3	3
B02	Groenbedekking	3	3	3	3	3	3	3	5	3	3
T01	Biologische bestrijding	3	3	3	3	3	3	3	5	3	3
N03	Groene braak	1	1	1	2	1	1	1	5	3	3
N04	Bufferstrook kruiden bl	1	1	1	2	1	1	1	1	5	5
D01	Biologische landbouw	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

De Ecoregeling en ANLb gaan niet samen

- 1 Blijvend grasland versus bouwland
- 2 Grasland/bouwland versus landschapselement
- 3 Gewassen sluiten elkaar uit
- 4 ANLb pakketvariant bestaan niet meer
- 5 Voorwaarden sluiten elkaar uit
- 6 Onderzaai kan niet samengaan met grasland
- 7 Grasland (ANLb) versus bouwland (Ecoregeling)
- 8 Doelstellingen conflicteren

Bij samengaan van ANLb en Ecoregeling is sprake van dubbele betaling *)

- 1 Vergoeding activiteiten beide gebaseerd op inkomstenderving
- 2 Vergoeding activiteiten beide gebaseerd op zelfde kosten

*) Vergoeding naar keuze via ANLb of Ecoregeling

ANLb en de Ecoregeling gaan samen

- 1 De waarde in de Ecoregeling is € 0
- 2 Vergoeding is gebaseerd op verschillende activiteiten
- 3 Geen overlap in beheerperiode
- 4 Compensatie inkomstenderving gebaseerd op verschillende criteria
- 5 Vergoeding gebaseerd op inkomstenderving vs extra kosten
- 6 Vergoeding gebaseerd op verschillende activiteiten

Bron: Cumulatietabel Overlap Eco-ANLb_december 2022